

Surmansa saaneen läheisten korvaussuoja

Lausuntotiivistelmä

LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2009:26

Surmansa saaneen läheisten korvaussuoja

Lausuntotiivistelmä

OIKEUSMINISTERIÖ

ISSN 1458-7149

ISBN 978-952-466-929-0 (nid.)

ISBN 978-952-466-930-6 (PDF)

Oikeusministeriö

Helsinki 2009

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
8.10.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Jenna Nurmio		Julkaisun laji Lausuntotiivistelmä	
		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Surmansa saaneen läheisten korvaussuoja Lausuntotiivistelmä			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Yhteensä 16 viranomaista ja yhteisöä antoi oikeusministeriölle lausunnon surmansa saaneen läheisten korvaussuojaa koskevasta arviomuistiosta (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:14).</p> <p>Surmansa saaneen läheisten korvaussuojan parantamista on lausunnoissa pidetty yleisesti tarpeellisena. Arviomuistiosta ehdotettuja toimenpiteitä korvaussuojan parantamiseksi on pääsääntöisesti kannatettu.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) vahingonkorvaus, vahinko, rikosvahingot			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 2/41/2009			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:26		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-929-0 (nid.) 978-952-466-930-6 (PDF)
Kokonaissivumäärä 18	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
8.10.2009

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Jenna Nurmio		Typ av publikation Remissammandrag	
		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes	
Publikation (även den finska titeln) Ersättningsskydd för närstående till omkomna. Remissammandrag (Surmansa saaneen läheisten korvaussuoja. Lausuntotiivistelmä)			
Publikationens delar			
Referat Justitieministeriets promemoria om ersättningsskydd för närstående till omkomna (justitieministeriets utlåtanden och utredningar 2009:14) kommenterades av sammanlagt 16 myndigheter och organ. I remissvaren ansåg man allmänt att det är viktigt att förbättra skyddet för närstående till omkomna. De i promemorian föreslagna förbättringsåtgärderna understöddes i regel.			
Nyckelord skadestånd, skada, brottsskador			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 2/41/2009			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2009:26		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-929-0 (häft.) 978-952-466-930-6 (PDF)
Sidoantal 18	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	9
2 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA.....	10
3 KANNANOTOT ASIAKOHDITTAIN.....	10
3.1 Rikosvahinkolakia koskeva tiedotus ja koulutus.....	10
3.2 Valtiokonttorin maksusitoumus.....	11
3.3 Rikosvahinkolain 20 §:n mukaisen perusvähennyksen kohdentaminen.....	13
3.4 Kärsimyskorvauksen palauttaminen rikosvahinkolakiin ja vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n muuttaminen.....	14

1 JOHDANTO

Hyväksyessään uuden rikosvahinkolain (1204/2005) eduskunta samalla hyväksyi lausuman, jossa se edellytti, että uuden lain vaikutuksia seurattaessa arvioidaan surmansa saaneen läheisten asemaa sekä tarvetta säätää heille oikeus korvaukseen kokemastaan kärsimyksestä. Samassa yhteydessä on lausuman mukaan otettava arvioitavaksi myös vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 4 a § ja sitä koskeva soveltamiskäytäntö.

Oikeusministeriössä on laadittu arviomuistio (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:14), jossa arvioidaan surmansa saaneen läheisten korvaussuojaa eduskunnan lausumassa edellytetyin tavoin. Samalla arviomuistiossa esitetään myös muutamia toimenpite-ehdotuksia surmansa saaneen läheisten korvaussuojan parantamiseksi.

Arviomuistiossa on selvitetty vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n ja rikosvahinkolain 8 §:n 3 momentin soveltamiskäytäntöä. Suurin lain soveltamista koskeva ongelma näyttää olevan rikosvahinkolakia koskevan tiedon vähäisyys, minkä vuoksi surmansa saaneen läheiset hakevat edelleen Valtiokonttorilta korvausta kuolemantapauksen aiheuttamasta kärsimyksestä, vaikka kärsimyskorvauksen saaminen ei ole uuden rikosvahinkolain mukaan enää mahdollista. Myös surmansa saaneen läheisille myönnettävien korvausten epävarmuus on koettu ongelmalliseksi rikosvahinkolain tavoitteiden toteutumisen kannalta. Surmansa saaneen läheisten taloudellista tilannetta heikentää edelleen se, että uudella rikosvahinkolalla käyttöön otettu perusvähennys lohkaisee käytännössä ison osan heille aineellisten vahinkojen johdosta suoritettavista korvauksista. Mainituista syistä ne tavoitteet, joihin surmansa saaneen läheisille suoritettavia korvauksia koskevia säännöksiä muutettaessa pyrittiin, ovat toteutuneet puutteellisesti.

Selvitystyön perusteella arviomuistiossa esitettiin harkittavaksi seuraavia toimenpiteitä surmansa saaneen läheisten korvaussuojan parantamiseksi:

- 1) rikosvahinkolakia koskevan tiedotuksen ja koulutuksen parantaminen,
- 2) rikosvahinkolain muuttaminen siten, että sairaanhoitokuluina korvattavista terapiakuluista olisi mahdollista saada etukäteen Valtiokonttorin maksusitoumus ja
- 3) rikosvahinkolain 20 §:n mukaisen perusvähennyksen kohdentaminen pelkästään aineettomista vahingoista suoritettavaan korvaukseen.

Arviomuistion mukaan ei liene tarvetta palauttaa surmaansa saaneen läheisille suoritettavaa kärsimyskorvausta rikosvahinkolakiin, mikäli edellä mainituilla tai mahdollisilla muilla toimenpiteillä saadaan parannettua läheisten korvaussuojaa siten, että uudessa rikosvahinkolaissa läheisten korvaussuojalle asetetut tavoitteet toteutuvat.

Oikeusministeriö pyysi arviomuistiosta lausuntoa 20 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausuntoja saatiin yhteensä 16.

2 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

Arviomuistiossa esitetyjä toimenpiteitä surmansa saaneen läheisten korvaussuojan parantamiseksi pidetään yleisesti tarpeellisena. Ehdotettuja toimenpiteitä on pääsääntöisesti kannatettu.

Kaikki lausunnonantajat kannattavat rikosvahinkolakia koskevan tiedotuksen ja koulutuksen lisäämistä. Lausunnonantajat kannattavat pääsääntöisesti valtiovarainministeriötä ja Valtiokonttoria lukuun ottamatta rikosvahinkolain muuttamista siten, että sairaanhoitokuluina korvattavista terapiakuluista olisi mahdollista saada etukäteen Valtiokonttorin maksusitoumus. Lausunnonantajat suhtautuvat pääsääntöisesti myönteisesti myös siihen, että rikosvahinkolain 20 §:n mukainen perusvähennys kohdennetaan pelkästään aineettomista vahingoista suoritettavaan korvaukseen.

3 KANNANOTOT ASIAKOHDITTAIN

3.1 Rikosvahinkolakia koskeva tiedotus ja koulutus

Ehdotus

Arviomuistiossa ehdotetaan, että rikosvahinkolakia koskevaa tiedotusta ja koulutusta tulisi parantaa.

Lausunnonantajien kannanotot

Sisäasiainministeriöllä ei ole pieniä tarkentavia kommentteja lukuun ottamatta huomautettavaa arviomuistiossa esitetystä ehdotuksesta rikosvahinkolakia koskevan tiedotuksen ja koulutuksen parantamiseksi. Sisäasiainministeriön poliisiosaston mukaan selvityksen sanamuotoa voitaisiin täsmentää poliisin informointivelvollisuuden osalta. Poliisiosasto haluaa täsmentää, että asetus ei velvoita poliisia antamaan kirjallista informaatiota.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa rikosvahinkolakia koskevan tiedotuksen ja koulutuksen parantamista. *Valtiovarainministeriöllä* ei ole huomautettavaa arviomuistiossa ehdotettuun.

Helsingin käräjäoikeus puoltaa arviomuistiossa esitetyjä toimenpide-ehdotuksia. Käräjäoikeuden mukaan rikosvahinkolain soveltamiseen liittyvät ongelmat ovat korjattavissa tehostetulla tiedottamisella. Myös *vakuutusosikeus* pitää arviomuistiossa esitetyjä toimenpiteitä tiedotuksen parantamiseksi kannattavina ja yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen siitä, että rikosvahinkolain muutos, jolla surmansa saaneiden läheisten oikeus kärsimyskorvaukseen korvattiin oikeudella hakea korvausta henkilövahingon johdosta aiheutuneista sairaanhoito- ja muista kuluista sekä ansionmenetyksestä, ei ilmeisesti ole riittävästi korvauksen hakijoiden tiedossa.

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kannattavat rikosvahinkolaisia koskevan tiedotuksen ja koulutuksen lisäämistä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos katsoo myös, että tieto rikosvahinkolain soveltamiskäytännöstä on puutteellista monilta osin ja myös lievemmissä kuin surmaan johtavissa väkivaltarikoksissa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos esittää, että rikosvahinkolain soveltamiskäytännöstä tulisi käynnistää tutkimus.

Oulun poliisilaitos kannattaa rikosvahinkolaisia koskevan tiedotuksen ja koulutuksen lisäämistä. Oulun poliisilaitoksen mukaan ne poliisin henkilöstöön kuuluvat, jotka joutuvat työssään kohtaamaan surmansa saaneen läheisiä, kokevat tietämyksensä läheisten korvaussuojasta puutteelliseksi. Surmansa saaneiden läheisten korvaussuojaa voitaisiin parantaa heidän kanssaan toimivien viranomaisten ja yksityisen tahojen toimijoiden, kuten asianajajien, koulutuksella ja opastuksella.

Finanssialan Keskusliitto puoltaa arviomuistiossa esitettyä ehdotusta rikosvahinkolaisia koskevan koulutuksen ja tiedotuksen lisäämisestä.

Suomen Mielenterveysseura, Suomen Oikeusapulakimiehet ry ja Huoma ry painottavat tiedotuksen osalta esitettyjen toimenpiteiden tarpeellisuutta. Myös *Suomen Psykologiliitto ry* puoltaa rikosvahinkolaisia koskevan tiedotuksen ja koulutuksen lisäämistä.

3.2 Valtiokonttorin maksusitoumus

Ehdotus

Arviomuistiossa ehdotetaan rikosvahinkolain muuttamista siten, että sairaanhoitokuluina korvattavista terapiakuluista olisi mahdollista saada etukäteen Valtiokonttorin maksusitoumus.

Lausunnonantajien kannanotot

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa arviomuistiossa esitettyä ehdotusta etukäteen myönnettävästä Valtiokonttorin maksusitoumuksesta.

Valtiovarainministeriön mielestä rikosvahinkokorvausjärjestelmän vaikuttavuuden parantaminen on sinänsä kannatettavaa. Esitetty maksusitoumusjärjestelmä on kuitenkin ministeriön mukaan omiaan lisäämään valtion maksettavaksi tulevien rikosvahinkokorvausten määrää. Tästä syystä maksusitoumuksen käytön taloudellisia vaikutuksia tulisi selvittää tarkemmin ja myös muut rikosvahinkolajit huomioon ottaen. Valtiovarainministeriön mukaan vasta tämän jälkeen on mahdollista arvioida, miten maksusitoumuksen käyttöönotosta todennäköisesti aiheutuvat lisämenot voidaan rahoittaa oikeusministeriön hallinnonalan määrärahakehysten puitteissa. Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan rikosvahinkokorvausjärjestelmän vaikuttavuutta on mahdollista parantaa jossakin määrin myös pelkästään tiedotusta parantamalla.

Helsingin käräjäoikeus puoltaa arviomuistiossa esitettyä ehdotusta. *Tampereen käräjäoikeudella* ei ole huomautettavaa arviomuistiossa esitettyyn Valtiokonttorin maksusitoumuksesta koskevaan toimenpide-ehdotukseen.

Vakuutusosikeus katsoo, että Valtiokonttorin etukäteen antama maksusitoumus helpottaisi surmansa saaneen läheisten mahdollisuuksia hakeutua tarvitsemaansa hoitoon ja edistäisi rikosvahinkolain tavoitteiden toteutumista. Vakuutusosikeus kuitenkin painottaa, että käytännössä korvaustoiminta muuttuisi tältä osin merkittävästi, kun maksusitoumus annettaisiin jo ennen alioikeuskäsittelyä. Tämä tulisi ottaa huomioon mahdollisesta maksusitoumukseen liittyvästä muutoksenhakumahdollisuudesta päätettäessä.

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta kannattaa arviomuistiossa esitettyä ehdotusta Valtiokonttorin maksusitoumuksesta. Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan mukaan maksusitoumus vähentäisi korvauksen saamiseen liittyvää epävarmuutta ja kannustaisi siten hakeutumaan hoitoon. Maksusitoumus myös poistaisi tosiasialliset hoitoon hakeutumisen taloudelliset esteet.

Valtiokonttori suhtautuu varauksellisesti arviomuistiossa ehdotettuun maksusitoumusjärjestelmään. Kyseessä olisi merkittävä muutos rikosvahinkolaissa noudatettuun vahinkojen käsittelyjärjestelmään, ja sillä luotaisiin rinnakkainen korvausjärjestelmä muulle korvaustoiminnalle. Valtiokonttori pitää maksusitoumuksen myöntämisprosessia kokonaisuudessaan hyvin aikaa vievänä ja raskaana eikä usko sen tuottavan niin paljon hyötyä korvauksenhakijoillekaan, että sen vaatima resurssien uudelleen kohdentaminen olisi perusteltua. Hallinnollisesti toimivampaan ratkaisuun voitaisiin Valtiokonttorin mukaan pyrkiä esimerkiksi nykyistä ennakkopäätösmenettelyä kehittämällä. Valtiokonttorin mukaan maksusitoumuksen käyttöönotto merkitsisi kustannusten lisäystä, joka tulisi ottaa täysimääräisesti huomioon määriteltäessä rikosvahinkokorvausten tuleva määrärahan tarvetta. Valtiokonttorin mukaan arviomuistiossa ehdotettu maksusitoumusjärjestelmä sopii varsin huonosti rikosvahinkojen korvausjärjestelmään ja on lisäksi hallinnollisesti niin raskas ja kallis toteuttaa, että Valtiokonttori ei pidä sen käyttöönottoa perusteltuna.

Oulun poliisilaitos katsoo, että esitetyt toimenpiteet ovat perusteltuja.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kannattaa arviomuistion ehdotusta etukäteen myönnettävästä Valtiokonttorin maksusitoumuksesta.

Suomen Mielenterveysseura painottaa toimenpiteiden tarpeellisuutta hoitokulujen korvaamiseen liittyvän maksusitoumuksen osalta. Myös *Suomen Psykologiliitto*, *Huoma ry* ja *Suomen Oikeusapulakimiehet ry* suhtautuvat myönteisesti arviomuistion ehdotukseen maksusitoumuksesta. Suomen Oikeusapulakimiehet ry kuitenkin korostaa, että mainittu menettely olisi ulotettava myös seksuaalirikosten uhrien tarvitsemaan terapiaan, sillä ei voida pitää oikeudenmukaisena, että esimerkiksi terapiaa tarvitseva raiskauksen uhri olisi huonommassa asemassa kuin surmansa saaneen läheinen.

3.3 Rikosvahinkolain 20 §:n mukaisen perusvähennyksen kohdentaminen

Ehdotus

Arviomuistiossa ehdotetaan, että rikosvahinkolain 20 §:n mukainen perusvähennys kohdennettaisiin pelkästään aineettomista vahingoista suoritettavaan korvaukseen.

Lausunnonantajien kannanotot

Sisäasiainministeriöllä ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöllä ei ole huomautettavaa arviomuistiossa esitettyyn ehdotukseen perusvähennyksen kohdistamisesta pelkästään aineettomista vahingoista suoritettavaan korvaukseen.

Valtiovarainministeriön mukaan arviomuistiossa ehdotettu perusvähennyksen soveltamisalan supistuminen tulee tehdä valtiontalouden kannalta neutraalisti. Ministeriö katsoo, että toimenpiteestä aiheutuva lisämääräraharahatarve voidaan rahoittaa esimerkiksi korottamalla perusvähennyksen määrää tai kohdentamalla oikeusministeriön hallinnonalan kehityksen mukaisia määrärahoja uudelleen. Muilta osin valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa arviomuistiossa esitettyyn ehdotukseen.

Helsingin käräjäoikeus, Tampereen käräjäoikeus ja vakuutusosasto puoltavat arviomuistiossa esitettyä ehdotusta.

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta ehdottaa, että perusvähennyksen poistamisen sijaan tulisi harkita korvaussuojan kehittämistä siten, että haettujen korvausten rahamäärä tulisi nousemaan. Tällöin perusvähennys todennäköisesti tosiasiallisesti rajaisi vain vähäisiä vahinkoja kärsineet henkilöt korvausjärjestelmän ulkopuolelle, mitä voidaan Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan mukaan pitää kaikkien vahinkolajien osalta kannatettavana.

Valtiokonttori pitää arviomuistiossa esitettyjä näkemyksiä perusvähennyksen vaikutuksesta surmansa saaneen läheisen varallisuusasemaan oikeina. Valtiokonttorin käsityksen mukaan korvaussensaajan kannalta oikeudenmukaisinta olisi, että perusvähennyksestä luovuttaisiin kokonaan ja palattaisiin takaisin aiemmassa rikosvahinkolaissa olleeseen minimikorvausjärjestelmään. Jos tämän ei kuitenkaan valtiontaloudellista tai muista syistä katsota olevan mahdollista, Valtiokonttori pitää ehdotettua perusvähennyksen rajausta perusteltuna.

Suomen Psykologiliitto puoltaa arviomuistiossa esitettyä ehdotusta. Myös Suomen Oikeusapulakimiehet ry yhtyy arviomuistiossa esitettyyn siitä, että perusvähennys kohdennettaisiin pelkästään aineettomista vahingoista saatavaan korvaukseen. Suomen Oikeusapulakimiehet ry korostaa, että saman periaatteen tulisi koskea ainakin kaikkia rikosvahinkolain nojalla korvattavia henkilövahinkoja eikä pelkästään surmansa saaneen läheisten kärsimiä vahinkoja.

Huoma ry ehdottaa, että perusvähennys poistettaisiin kokonaan tai että säännöstä muutetaan.

3.4 Kärsimyskorvauksen palauttaminen rikosvahinkolakiin ja vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n muuttaminen

Ehdotus

Arviomuistiossa ehdotetaan, että mikäli edellä mainituilla tai mahdollisilla muilla toimenpiteillä saadaan parannettua surmansa saaneiden läheisten korvaussuojaa siten, että uudessa rikosvahinkolaissa läheisten korvaussuojalle asetetut tavoitteet toteutuvat, ei liene tarvetta palauttaa surmansa saaneen läheisille suoritettavaa kärsimyskorvausta rikosvahinkolakiin.

Arviomuistiossa todetaan, että selvitystyön mukaan myöskään vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n muuttamiselle ei ole tarvetta.

Lausunnonantajien kannanotot

Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että rikosvahinkolain muuttamiseen kyseessä olevilta osilta ei ole syytä. (*Sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Helsingin ja Tampereen käräjäoikeudet*)

Vakuutusoikeus ei näe syytä vastustaa läheiselle maksettavan kärsimyskorvauksen mahdollista palauttamista rikosvahinkolakiin.

Finanssialan Keskusliitto ja *Suomen Asianajajaliitto* yhtyvät arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n muuttamiselle ei ole tarvetta. Myös *Suomen Oikeusapulakimiehet ry* yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen siitä, ettei vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:ää tarvitse muuttaa. *Suomen Mielenterveysseura* yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen siitä, ettei vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n muuttamisen ja kärsimyskorvauksen palauttamisesta rikosvahinkolakiin ole tarvetta, mikäli arviomuistiossa esitetyt toimenpide-ehdotukset toteutetaan.

Suomen Oikeusapulakimiehet ry kuitenkin esittää vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n ja 4 b §:n korvausoikeuden perusteen laajentamista siten, että korvauksen edellytyksenä olisi tahallisuuden ja törkeän huolimattomuuden ohella tietyissä tapauksissa myös tavallinen huolimattomuus.

Suomen Asianajajaliitto pitää ongelmallisena sitä, että painopiste uudessa järjestelmässä on siirtynyt henkilövahinkojen korvaamiseen. Suomen Asianajajaliiton mukaan vuoden 2006 alusta lukien tapahtunutta lakimuutosta voidaan pitää uhrin läheisen näkökulmasta selkeänä heikennyksenä oikeusturvaan. Tämän perusteella Suomen Asianajajaliitto katsoo, että kärsimyksestä myönnettävä Valtiokonttorin korvaus tulisi palauttaa rikosvahinkolakiin.

Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2009

1. Hallinto-oikeuksien sähköinen tiedoksianto Veronsaajien oikeudenvilvontayksikköön
2. Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa. Lausunnotiivistelmä
3. Väkivallan vähentäminen Suomessa
4. Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen. Lausunnotiivistelmä
5. Lausunnot oikaisuvaatimustoimikunnan mietinnöstä
6. Yhteistalouden purkaminen avoliiton päättyessä. Lausunnotiivistelmä
7. Vapaudenmenetyksestä maksettavan korvauksen hakeminen
8. Käsitteilyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Lausunnotiivistelmä
9. Luottotietolain muuttaminen. Lausunnotiivistelmä.
10. Yhteistalouden purkaminen avoliiton päättyessä. Yhteenveto kansalaispalautteesta
11. Tunnista, tunnusta ja toimi. Järvenpään väkivallan vähentämisen pilottihankkeen arviointi
12. Tiivistelmä yhdistyslakityöryhmän mietinnöstä (OMTR 2008:3) annetuista lausunnoista
13. Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus sekä maksukyky- ja tasetesti osakeyhtiön varojenjaossa
14. Surmansa saaneen läheisten korvaussuoja. Vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n ja rikosvahinkolain 8 §:n 3 momentin arviointia
15. EU:n rautatievastuuasetuksen täytäntöönpano. Lausunnotiivistelmä
16. Maanvuokralain tarkistamistarve. Lausunnotiivistelmä
17. Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti kyselystä asiamiehille ja avustajille.
18. Maksupalvelulaki. Lausunnotiivistelmä
19. Tiedoksianto oikeudenkäynnissä. Lausunnotiivistelmä
20. Seksuaalirikollisten hoito. Lausunnotiivistelmä
21. Edunvalvojien valvonta Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa
22. Todisteiden luovuttaminen rikosasioissa EU:n jäsenvaltioiden välillä. Lausunnotiivistelmä
23. Lapsen oikeuksien käyttöä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen hyväksyminen. Lausunnotiivistelmä
24. Eurojustin vahvistaminen. Lausunnotiivistelmä
25. Osakeyhtiölain varojenjakoa koskevien säännösten muuttaminen. Lausunnotiivistelmä

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 03
www.om.fi

PB 25
00023 STATSRÅDET
tfn (09) 160 03
www.jm.fi